

ונחליתי השנה הזאת בימים שעברו כידוע, וגם פה אני בעו"ה עד היום הזה נחליתי בחולי קדחת ל"ע ואין דעתי שפוי ואין כחי כמאז, וב"ה כי היום אני פונה להשיב מפני כבוד התורה ולהפסיק דעתו הרמה כי יפה דן ויפה הורה, כי זולת זה לא היה ראוי להיות עט ממחר להשיב בהיותי מתגורר הרחק מאוד מקהלתי ואין שום ספר מספרי פוסקים ותשו' אתי, והדבר איננו נחוץ כי מה שהיה כבר הוא, ולא בא הכותב אלא להשקיט מעליו התלונות ומערערים שלא כהלכה לפענ"ד, ע"כ אמרתי עשה דכבוד תורה עדיף, והאמת יורה דרכו, וה' יהיה עמנו בדבר הלכה שלא אכשל ח"ו:

ו"ל השאלה מעשה בחולה אחד ביום ב' דשבועות ולא היה לו בנים, והיה חשש שתשאר אשתו זקוקה ליבם, והיה מקום עיגון שהיבם הוא במקום רחוק מאוד בעיר רומי, והאשה עניה ואין בהשג ידה להגיע לשם, ורצה המורה להתיר לכתוב גט ולחתום ביו"ט ב', ופר"מ אמר ישתקע הדבר ולא יאמר, ודבר זה אינו כדאי אף להעלות על הספר, אך מחמת שכבר נתעקש בו אחד מוכרח אני לבאר ולהוציא מלב המתעקש, ושוב האריך פר"מ אלי כתוב וז"ל: ולמען לא תהיה קול דמי האשה צועקת עלי לאמור כי אני חייבתי בדמה, אמרתי להציע דברי לפני כבוד הדר"ג להודיע אם יפה הורתי או ח"ו שגיתי, כי כל חכמי הק"ק החזיקו עמי זולת וכו' עכ"ל:

תשובה

הנה לפי מה שראיתי מתוך דברי השואל היתר המתיר מתרי טעמי, א' כיון שנמצא בספרים והובא בבית שמואל [סי' קס"ה סק"ט] שהחליצה היא תיקון נשמת המת, וא"כ זה החי השכיב מרע שרוצה לפטור אשתו בגט שלא תשאר זקוקה, הרי הוא רוצה לתקן נשמתו אחר מותו שלא ישאר רוחו מקשקש באשתו הזקוקה, כדאייתא בזוהר [ח"ג ק"פ ע"א, רפ"א ע"א], נמצא הוה גירושין אלו צרכי המת ותיקון נשמתו, וי"ט שני לגבי מת כחול שווינהו רבנן, א"כ מותרים הסופר והעדים לחלל יו"ט שני בכתיבה לצורך תיקון נשמתו לכשימות:

הוספנו - בתוך סוגר - קטע גדול שנשמט במהדורת השו"ת מבלי סיבה ידועה. שם מופיע תאריך התשובה יום ה' בטו"ב תמוז, וכצ"ל.

מצוה בקבורת נפל כלל, אלא משום תקלה דאיסורי הנאה שהם מהנקברים כבסוף תמורה א:

ולדינא צ"ל"ע להגהות מיימוני צריכים להשהות הנפל ב' י"ט של גלויות ולפעמים ג' ימים כשחל סמוך לשבת, ועולא אמר [ר"ה כ' ע"א] כמה טיבותא עבדינן בהדי בניי בבל דלא עבדי תרי שבי בהדי משום מתיא שלא ישהו המתים ב' ימים, והרי נפלים משהין ג' ימים, ואי הוה אמרינן דנפל מותר בהנאה הייתי אומר שמשליכים לכלב, אבל לפי הנ"ל אסור בהנאה. ועוד עכ"פ ספק נפל כגון מת בתוך שלשים, הרי אסור בהנאה מספק וגם קבורה לא יהיה לו ביי"ט מספק, א"כ קשה כנ"ל, ויש לדחוק. אבל העיקור נ"ל לדינא דהמקיל בספק נפל לקבורו ע"י גוים ביי"ט לא הפסיד, וגם לכרות ערלתו ע"י גוים, שהרי אפילו בבן קיימא חי איכא למ"ד בפ"ב דע"ז [כ"ו ע"ב] ימול ארמאי, וקרוב לודאי שכן פסק הרמב"ם רפ"ב דמילה, ע"ש בכ"מ, אם כן הכא בנפל אפילו לכתחילה נמי, ואין בחתיכת ערלת המת אפילו שהיה בן קיימא אלא חתוך בשר מוקצה בעלמא, ואין כאן תיקון גברא כלל, ומ"מ מצוה איכא משום תקנת פושעי ישראל וה"ל שבות דשבות במקום מצוה, ועוד אי לא נמול אותו היה ראוי להלינו לכבודו דעכ"פ כבוד איכא למת שנימול ולא יכשלו בו פושעי ישראל, וא"כ טוב למולו ע"י גוי ביו"ט ולקבורו מלהלינו, ועמ"ש בספר נודע ביהודה מהדורא קמא חא"ח סי' ט"ז:

הנראה לע"ד כתבתי וחתמתי שמי. פ"ב א"ח דפסח הקע"ד לפ"ק:

משחק"ם

תשובה קמה

שיל"ת. פיסטשאן יום ב' טו"ב תמוז תקצ"א לפ"ק. שלום וכ"ט וחיים ארוכים דשנים ורעננים ל"ג הרב הגאון המופלג ומפורסם כש"ת מה' שלמה נ"י ראש ב"ד דק"ק בראד יע"א:

י"ן רמא הגיעני, ואני פה עוסק במרחצאות על רוב התלאות על גבי תלאות כי נהייתי

(ג) ע"ע חי' נדה שם מר"ה שהם קוברים. (א) תשובה זו נדפסה גם בספרו של הרב השואל "שבעה ימים" דף ס' ע"א, והושווה ע"י לשם. אחרי ד"ה ואמנם,